

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME
ЄВРОПЕЙСЬКИЙ СУД З ПРАВ ЛЮДИНИ

П'ЯТА СЕКЦІЯ

**СПРАВА «ШАХМІНА ТА ШАХМІН ПРОТИ УКРАЇНИ»
(CASE OF SHAKHMINA AND SHAKHMIN v. UKRAINE)**

(Заява № 14480/20)

РІШЕННЯ

СТРАСБУРГ

06 липня 2023 року

Це рішення є остаточним, але може підлягати редакційним виправленням

У справі «Шахміна та Шахмін проти України»

Європейський суд з прав людини (П'ята секція), засідаючи комітетом, до складу якого увійшли:

Карло Ранцоні (*Carlo Ranzoni*), Голова,

Ладо Чантурія (*Lado Chanturia*),

Марія Елосегі (*María Elósegui*), судді,

та Вікторія Марадудіна (*Viktoriya Maradudina*), в.о. заступника Секретаря секції,

після обговорення за зачиненими дверима 15 червня 2023 року постановляє таке рішення, що було ухвалено у той день:

ПРОЦЕДУРА

1. Справу було розпочато за заявою, поданою 10 березня 2020 року до Суду проти України на підставі статті 34 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод (далі – Конвенція).

2. Заявників представляв пан А.А. Крістенко, юрист, який практикує в місті Харків, Україна.

3. Про заяви було повідомлено Уряд України (далі – Уряд).

ФАКТИ

4. Перелік заявників та відповідні деталі щодо заяви наведені у таблиці в додатку.

5. Заявники скаржилися на неефективне розслідування дорожньо-транспортної пригоди, яка становила загрозу життю, в якій не брали участі представники держави.

ПРАВО

I. СТВЕРДЖУВАНЕ ПОРУШЕННЯ ПУНКТУ 1 СТАТТІ 2 КОНВЕНЦІЇ

6. Заявники скаржилися на неефективне розслідування дорожньо-транспортної пригоди, яка становила загрозу життю, в якій не брали участі представники держави. Вони посилалися на статті 2 та 13 Конвенції.

7. Суд, якому належить провідна роль щодо здійснення юридичної кваліфікації фактів справи, вважає, що відповідна скарга має розглядатися за статтею 2 Конвенції (див. рішення у справі «Ігор Шевченко проти України» (*Igor Shevchenko v. Ukraine*), заява № 22737/04, пункт 38, від 12 січня 2012 року).

8. Насамперед Суд зазначає, що цю справу слід розглядати з точки зору зобов'язання держави провести ефективне розслідування за

процесуальним аспектом статті 2 Конвенції. Відповідні загальні принципи щодо ефективності розслідування наведені в рішенні у справі «Мустафа Тунч і Феджіре Тунч проти Туреччини» [ВП] (*Mustafa Tunç and Fecire Tunç v. Turkey*) [GC], заява № 24014/05, пункти 169 – 182, від 14 квітня 2015 року). Зокрема, після виникнення зобов'язання провести розслідування, дотримання процесуальних вимог за статтею 2 Конвенції оцінюється на підставі декількох основних критеріїв: належність слідчих дій, оперативність розслідування, залучення членів родини померлого та незалежність розслідування. Ці елементи є взаємопов'язаними і кожен з них окремо не може бути самоціллю (там само, пункт 225).

9. До того ж це зобов'язання не є обов'язком досягнення результатів, а обов'язком вжиття заходів. Суд погоджується, що не кожне розслідування обов'язково має бути успішним або дійти висновку, який співпадає з викладом подій скажника. Проте воно, у принципі, має бути здатним призвести до встановлення фактів справи, а якщо твердження виявляться правдивими – до встановлення та покарання винних осіб (див. рішення у справі «Пол та Одрі Едвардс проти Сполученого Королівства» (*Paul and Audrey Edwards v. the United Kingdom*), заява № 46477/99, пункт 71, ЄСПЛ 2002-II).

10. Розглядаючи факти цієї справи у контексті цих принципів, Суд вважає, що розслідування характеризувалися різними недоліками, які підірвали здатність органів досудового розслідування встановити обставини дорожньо-транспортної пригоди, в яку потрапили заявники і яка становила загрозу їхньому життю, а також встановити винних осіб, якщо такі були. Конкретні недоліки вказані в таблиці у додатку.

11. У керівних справах «Басюк проти України» (*Basyuk v. Ukraine*), заява № 51151/10, від 05 листопада 2015 року; «Поживотко проти України» (*Pozhyvotko v. Ukraine*), заява № 42752/08, від 17 жовтня 2013 року та «Качурка проти України» (*Kachurka v. Ukraine*), заява № 4737/06, від 15 вересня 2011 року) Суд вже встановлював порушення щодо питань, аналогічних тим, що розглядаються у цій справі.

12. Розглянувши всі надані йому матеріали, Суд не вбачає жодних фактів або аргументів, здатних переконати його дійти іншого висновку щодо прийнятності та суті цих скарг. З огляду на свою практику з цього питання Суд вважає, що у цій справі розслідування не відповідало критерію ефективності.

13. Отже, ці скарги є прийнятними та свідчать про порушення процесуального аспекту статті 2 Конвенції.

II. ЗАСТОСУВАННЯ СТАТТІ 41 КОНВЕНЦІЇ

14. Стаття 41 Конвенції передбачає:

РІШЕННЯ У СПРАВІ «ШАХМІНА ТА ШАХМІН ПРОТИ УКРАЇНИ»

«Якщо Суд визнає факт порушення Конвенції або протоколів до неї і якщо внутрішнє право відповідної Високої Договірної Сторони передбачає лише часткове відшкодування, Суд, у разі необхідності, надає потерпілій стороні справедливую сатисфакцію.»

15. З огляду на наявні в нього документи та свою практику (див., зокрема, згадане рішення у справі «Басюк проти України» (*Basyuk v. Ukraine*), пункти 74 – 80) Суд вважає за доцільне присудити суми, зазначені у таблиці в додатку.

ЗА ЦИХ ПІДСТАВ СУД ОДНОГОЛОСНО

1. *Оголошує* заяву прийнятною;
2. *Постановляє*, що ця заява свідчать про порушення пункту 1 статті 2 Конвенції щодо неефективного розслідування дорожньо-транспортної пригоди, яка становила загрозу життю, в якій не брали участі представники держави;
3. *Постановляє*, що:
 - (a) упродовж трьох місяців держава-відповідач повинна сплатити заявникам суми, зазначені в таблиці у додатку; ці суми мають бути конвертовані в національну валюту держави-відповідача за курсом на день здійснення платежу;
 - (b) із закінченням зазначеного тримісячного строку до остаточного розрахунку на зазначені суми нараховуватиметься простий відсоток (*simple interest*) у розмірі граничної позичкової ставки Європейського центрального банку, яка діятиме в період несплати, до якої має бути додано три відсоткові пункти.

Учинено англійською мовою та повідомлено письмово 06 липня 2023 року відповідно до пунктів 2 і 3 Правила 77 Регламенту Суду.

Вікторія Марадудіна
(*Viktoriya Maradudina*)
В.о. заступника Секретаря

Карло Ранзоні
(*Carlo Ranzoni*)
Голова

РІШЕННЯ У СПРАВІ «ШАХМІНА ТА ШАХМІН ПРОТИ УКРАЇНИ»

ДОДАТОК

Заяви зі скаргами за пунктом 1 статті 2 Конвенції
(неефективне розслідування дорожньо-транспортної пригоди, яка становила загрозу життю, в якій не брали участі представники держави)

№ заяви, Дата подання	П.І.Б. заявника, Рік народження	Події, що передували справі, та провадження на національному рівні	Ключові питання	Сума, присуджена сім'ї в якості відшкодування моральної шкоди (в євро) ¹	Сума, присуджена сім'ї в якості компенсації судових та інших витрат (в євро) ²
14480/20 10.03.2020	<u>Сім'я</u> Ірина Юрїївна ШАХМІНА 1980 Юрій Олександрович ШАХМІН 1949	1. Обставини події: (i) Заявники – батько та дочка. 12.01.2017 другий заявник керував автомобілем, а перша заявниця була пасажиром. Їхній автомобіль зіткнувся з вантажівкою, внаслідок чого заявники отримали тяжкі тілесні ушкодження; за кермом вантажівки перебував працівник державного підприємства «У.» пан Г. Першій заявниці діагностували черепно-мозкову травму, струс головного мозку, перелом нижньої щелепи та переломи кісток; другому заявнику діагностували закриту травму голови, забій грудної клітки та травму черевної порожнини. Згідно з твердженнями заявників ДТП сталася внаслідок того, що вантажівка повністю перегородила дорогу та була припаркована з вимкнутими фарами, тоді як надворі було темно і дорога не освітлювалася. 2. Процес розслідування та зроблені за його результатами висновки: (i) 13.01.2017 – розпочато кримінальне	Права заявників як потерпілих не були належним чином захищені (рішення у справах «Сергій Шевченко проти України» (<i>Sergey Shevchenko v. Ukraine</i>), заява № 32478/02, пункт 74, від 04 квітня 2006 року; «Принда проти України» (<i>Prynda v. Ukraine</i>), заява № 10904/05, пункт 56, від 31 липня 2012 року та «Маснева проти України» (<i>Masneva v. Ukraine</i>), заява № 5952/07, пункт 56, від 20 грудня 2011 року), на етапі досудового слідства було вжито недостатньо заходів (рішення у справі «Качурка проти України» (<i>Kachurka v. Ukraine</i>), заява № 4737/06, пункт 52, від 15 вересня 2011 року), відсутність ретельності та оперативності підірвала здатність органів державної влади встановити	6 000	250

¹ Та додатково суму будь-якого податку, що може нараховуватися заявникам.

² Та додатково суму будь-якого податку, що може нараховуватися заявникам.

РІШЕННЯ У СПРАВІ «ШАХМІНА ТА ШАХМІН ПРОТИ УКРАЇНИ»

№ заяви, Дата подання	П.І.Б. заявника, Рік народження	Події, що передували справі, та провадження на національному рівні	Ключові питання	Сума, присуджена сім'ї в якості відшкодування моральної шкоди (в євро) ¹	Сума, присуджена сім'ї в якості компенсації судових та інших витрат (в євро) ²
		<p>провадження за фактом порушення правил безпеки дорожнього руху, що спричинило тілесні ушкодження середньої тяжкості;</p> <p>(ii) у невстановлену дату перша заявниця отримала статус потерпілої;</p> <p>(iii) 09.03.2017 – другий заявник звернувся до слідчого із заявою про залучення у якості потерпілого. Згідно з твердженнями другого заявника слідчий по телефону відмовив йому у задоволенні заяви; у відповідь на повторну заяву заявника, слідчий зазначив, що питання про надання статусу потерпілого буде розглянуто після проведення відтворення обстановки та обставин події. Згідно з наявною інформацією станом на 09.09.2019 відтворення обстановки та обставин події не було проведене.</p> <p>(iv) Згідно з наявною інформацією, ані учасники, ані очевидці ДТП не були допитані.</p> <p>(v) Вбачається, що були проведені медична експертиза тілесних ушкоджень першої заявниці та автотехнічна експертиза транспортних засобів. Обидві експертизи були проведені на основі обмеженої кількості доказів. Були призначені деякі додаткові експертизи транспортних засобів. 12.04.2017 перша заявниця звернулася до слідчого з клопотанням про проведення комісійної судово-медичної експертизи. 24.04.2017 слідчий без ухвалення жодного офіційного рішення повідомив її про необхідність надання органам досудового розслідування усієї медичної документації у зв'язку з лікуванням. 19.05.2017 районний суд визнав протиправною</p>	<p>обставини справи (рішення у справах «Igor Шевченко проти України» (<i>Igor Shevchenko v. Ukraine</i>), заява № 22737/04, пункт 60, від 12 січня 2012 року; «Зубкова проти України» (<i>Zubkova v. Ukraine</i>), заява № 36660/08, пункт 40, від 17 жовтня 2013 року),</p> <p>численні недоліки у зборі доказів (рішення у справі «Басюк проти України» (<i>Basyuk v. Ukraine</i>), заява № 51151/10, пункт 67, від 05 листопада 2015 року),</p>		

РІШЕННЯ У СПРАВІ «ШАХМІНА ТА ШАХМІН ПРОТИ УКРАЇНИ»

№ заяви, Дата подання	П.І.Б. заявника, Рік народження	Події, що передували справі, та провадження на національному рівні	Ключові питання	Сума, присуджена сім'ї в якості відшкодування моральної шкоди (в євро) ¹	Сума, присуджена сім'ї в якості компенсації судових та інших витрат (в євро) ²
		<p>бездіяльність слідчого та зобов'язав слідчого розглянути клопотання заявниці від 12.04.2017.</p> <p>(vi) Медична експертиза другого заявника не проводилася, оскільки йому не був наданий статус потерпілого.</p> <p>Згідно з останніми відомостями від заявників станом на 04.02.2020 розслідування тривало.</p> <p>3. Цивільне провадження:</p> <p>(i) 10.05.2017 заявники подали цивільний позов проти, зокрема, підприємства «У.» та страхової компанії, вимагаючи відшкодування шкоди, заподіяної внаслідок ДТП;</p> <p>(ii) 09.01.2019 районний суд залишив позов без задоволення мотивуючи це тим, що вина відповідачів не доведена; 08.05.2019 апеляційний суд залишив це рішення без змін. 18.12.2019 Верховний Суд (далі – ВС) відкрив касаційне провадження у справі. З Єдиного державного реєстру судових рішень вбачається, що 07.10.2020 ВС скасував рішення судів попередніх інстанцій в частині відмови у задоволенні позовних вимог одного із заявників та направив справу в цій частині на новий розгляд суду першої інстанції. Вбачається, що наразі справа перебуває на розгляді районного суду.</p>			